

PEDAGÓGIAI ISMERETEK
középszintű szóbeli érettségi vizsga témakörei

I. A nevelés elmélete:

- Általános pedagógia

a pedagógia tárgya, célja, feladata,

tudományközi kapcsolatai,

pedagógia elhelyezése a tudományok rendszerében,

a nevelés, és ehhez kapcsolódva az adottság, a képesség és a jártasság fogalmának szakszerű használata

- A nevelési folyamat, a nevelés cél-, feladat és eszközrendszere

a nevelés és a nevelési cél fogalma,

a nevelési cél és az embereszmény kapcsolata,

a személyiség fejlődését meghatározó biológiai tényezők és a környezeti nevelési hatások kölcsönhatása,

az adottság, a rátermettség, a hajlam, a temperamentum, az érdeklődés, a képesség, a tehetség, a kreativitás fogalmai,

a nevelési folyamat jellemzői,

az érték és norma szerepe a nevelés folyamatában, ezek viszonya a nevelési céllal,

a nevelés feladat- és eszközrendszere,

a szükségletek és a nevelés feladatainak összefüggése, a nevelés,

a személyiségfejlesztés fő területei, a fejlesztés feladatai,

a nevelési cél és a nevelés eszközrendszerének kapcsolata

- A nevelés feladat és eszközrendszere – a nevelés módszerei

a nevelési módszer helye a nevelés feladat- és eszközrendszerében,

a nevelési módszer fogalma

a nevelési módszerek csoportosítása a nevelési folyamatban betöltött szerepük alapján,

a meggyőzés és a tevékenység megszervezésének módszerei

a magatartásra ható módszerek

a nevelési módszer kiválasztásának szempontjai

a nevelő modellszerepe, a vezetési stílusok és azok hatása az egyén és a gyermekközösség viselkedésére, teljesítményére

a differenciálás, az egyéni sajátosságok figyelembevételének elve

- **A nevelés feladat és eszközrendszere – a nevelés szinterei, szervezeti formái**

a nevelési szinterek helye a nevelés eszközrendszerében

a szocializáció és a nevelés kapcsolatrendszere

az elsődleges és a másodlagos szocializációs szinterek szerepe az egyén életében

a család szerkezete, funkciója, típusai

a családi nevelés jellemzői, típusai, azok szerepe az egyén személyiségfejlődésében, a különböző nevelési intézmények szocializációban betöltött szerepe

a köznevelési intézményekben folyó nevelő-oktató munka célja, sajátosságai, területei

a kortársak szerepe a szocializációban

a család és az intézmény közötti kapcsolattartás, együttműködés formái

- **A nevelés feladat és eszközrendszere – fő tevékenységi formák**

a nevelés fő tevékenységi formái: gondozás, szabadidős tevékenységek, játékok; gyermekmunka; tanulás-tanítás

a kisgyermekkorú és az óvodáskorú gyermek fő tevékenységformái

a szabadidő fogalma, az aktív és passzív rekreációs tevékenységek jelentősége

a különböző életkorokra jellemző szabadidős tevékenységek

a játék fogalma, fajtái, a játék kiemelkedő szerepe a gyermek fejlődésében

a különböző életkorok jellemző játéktevékenysége

az elmélyült játék feltételei

a gyermekmunka jelentősége a személyiségfejlődés folyamatában

a gyermekmunka jellemzői és lehetőségei az egyes életkorokban

a gyermekmunka és a játék hasonlóságai és különbségei gyermekkorban

a gyermekmunka irányításának feladatai

az egyes életkorokban jellemző munkafajták

a tanulás, a tanítás, az oktatás, az ismeret, a tudás fogalma

a jártasság, a készség, a képesség fogalma

a nevelés, az oktatás és a képzés egymáshoz való viszonya

- **Különleges bánásmódot igénylő gyermekek**

a leggyakrabban előforduló nevelési nehézségek, problémák

a sajátos nevelési igény, a hátrányos helyzet és a halmozottan hátrányos helyzet fogalma, azok közötti különbségek

a szegregáció, az integráció és az inklúzió lehetőségei, előnyei és hátrányai

a tehetséges gyermek nevelésének-oktatásának sajátosságai

II. Nevelési gyakorlat:

-Gondozási tevékenység

a nevelési intézményben folyó gondozási tevékenység

a gyermekek gondozásának alapjai, szabályai, és ezek alkalmazása gyakorlati szituációban

az egészséges életmód területei, és ezek alkalmazása gyakorlati szituációban

a gyermekkel, a tanulóval a mindennapi élethelyzethez szükséges tevékenységek gyakoroltatása

a gyermek, a tanuló higiéniás és önkiszolgálási tevékenységének ellenőrzése

- A gyermek megismerése

a gyermek megismerésére alkalmas módszerek

a megfigyelés módszere

a szociometria módszere

a gyermek fejlettségének mutatói

a gyermek fejlettségének megítélése

egyéni és csoportos hospitálásai során a személyiség fejlődését meghatározó biológiai tényezők és a környezeti nevelési hatások megnyilvánulásának megfigyelése a gyermekek, a gyermekcsoport viselkedésében, teljesítményében

a harmonikus mozgásfejlődés feltételei, és ezen feltételek megteremtése

a gyermek mozgásfejlődésének sajátosságai

a mozgásfejlődés lépései

a gyermek mozgásigényének kielégítésének lehetőségei

- A gyermek tevékenységének megfigyelése, problémahelyzetek elemzése

a gyermektevékenység elemzése - játék, munka, tanulás – pedagógiai, pszichológiai szempontok alapján

a gyermektevékenység elemzése saját hospitálási élmény felhasználásával

a viselkedést kiváltó és fenntartó okok

az elmélyült játék feltételeinek megteremtése

pedagógus felügyelete mellett a gyermekek, tanulók szabadidős és játéktevékenységének irányítása

a gyermekek, tanulók motivációjának felkeltése

a motiváció felkeltésének, a gyermek, tanuló aktiválásának módjai

szabadidős programokhoz, játéktevékenységhez szükséges eszközök előkészítése

szabadidős programokhoz, játéktevékenységhez szükséges eszközök készítése

a gyermek és a pedagógus együttműködésének megfigyelése, a pedagógiai ráhatás módszerei, az alkalmazott módszer szerepe az adott szituációban

III. Gondozás és egészségnevelés

- Egészségvédelem

az egészség, az egészségvédelem, az egészségnevelés fogalma, célja, feladatai

az egészségnevelés feladatai, területei a különböző életszakaszokban

a gyermek, a tanuló testi szükségletei és kielégítésének módjai

a táplálkozás egészségtana

az egyéni sajátosságok, szükségletek a táplálkozás során

a helyes életritmus és az érzelmi biztonság megteremtésének feltételei

a nyugodt pihenés ideális körülményei

az aktív és a passzív pihenés szerepe az egyén életében

a mozgás egészségvédő szerepe

- Személyi gondozás

a gondozás fogalma és területei

a gondozás szerepe az egyes életszakaszokban

a gondozás szerepe a nevelési folyamatban

részvétel a gyermekek, a tanulók higiénés, öltözködési és étkezési szokásainak kialakításában

a beteg gyermek, tanuló igényei

a beteg gyermek felügyelete

az integráltan nevelt sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló személyi gondozásának speciális kérdései

IV. Kommunikációs és konfliktuskezelés

- Kommunikációs alapismeretek

a kommunikációs alapfogalmak

a kommunikáció funkciói, szerepe az emberi érintkezésben

a közvetlen emberi kommunikáció csatornái

a verbális kommunikáció fogalma, jellemzői

a nonverbális kommunikáció fogalma, területei, szerepe az emberi érintkezésben

a verbális és a nonverbális közlés viszonya

a kommunikációs technikák

a kommunikáció hatékonyságát fokozó tényezők

az eredményes közlés folyamata, feltételei

a kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályai, a megszólítás protokollja

A fővárosi és megyei kormányhivatalok által szervezett középszintű érettségi vizsgákhoz

a közvetett kommunikáció formái

- **A konfliktus, konfliktuskezelés**

a konfliktus fogalma, háttere, a konfliktusok fajtái

a konfliktusok gyökereinek feltárása, a konfliktuskezelés stratégiái

az érzelmek viselkedésre gyakorolt hatása

az érzelmek kifejeződésének szerepe a hiteles kommunikációban, a konfliktusmegoldás folyamatában

vélemény megfogalmazása a humanista értékek (tisztelet, felelősségvállalás, tolerancia) közvetítésével